

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 643/2017-57

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. mája 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovak Telekom, a. s., Bajkalská 28, Bratislava, zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Škerlíkom, CSc., J. Ťatliaka 2051/8, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia jej základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 24/2016 a jeho uznesením zo 4. augusta 2016 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 155/2016 a jeho uznesením z 9. augusta 2017 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Slovak Telekom, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 155/2016 z 9. augusta 2017 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 155/2016 z 9. augusta 2017 z r u š u j e a vec v r a c i a tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti Slovak Telekom, a. s., trovy konania v sume 104,88 € (slovom stoštyri eur a osemdesiatosem centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Petra Škerlíka, CSc., J. Ťatliaka 2051/8, Dolný Kubín.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 12. decembra 2017 prijal na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovak Telekom, a. s. (ďalej len „sťažovateľ“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 24/2016 a jeho uznesením zo 4. augusta 2016 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 155/2016 a jeho uznesením z 9. augusta 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

2. Sťažovateľ v podanej sťažnosti uvádza, že Okresný súd Svidník (ďalej len „okresný súd“) uznesením sp. zn. 8 C 133/2014 z 29. septembra 2015 povolil obnovu konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 2 Ro 26/2010, v ktorom súd zaviazal odporkyňu na zaplatenie sumy 498,33 eur s prísl. sťažovateľovi.

Keďže sťažovateľ zastával názor, že dôvody na povolenie obnovy konania nie sú dané (návrh bol podaný oneskorene a súd prvej inštancie sa s jeho právnymi argumentmi nevysporiadal), proti rozhodnutiu sa odvolal.

Krajský súd uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil, pričom sa podľa sťažovateľa taktiež nevysporiadal s jeho argumentáciou a rozhodol aj v rozpore s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

Sťažovateľ preto podal proti rozhodnutiu krajského súdu z dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) dovolanie. Najvyšší súd dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

V podanej sťažnosti sťažovateľ namieta nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 C 133/2014 z 29. septembra 2015 a napadnutého uznesenia krajského súdu z dôvodu, že tieto sa vo svojich rozhodnutiach nevysporiadali s argumentmi sťažovateľa. Vo vzťahu k napadnutému postupu a uzneseniu krajského súdu sťažovateľ namietal, že krajský súd sa nesprávne a nekriticky stotožnil so zisteniami okresného súdu bez toho, aby sa vysporiadal s argumentmi sťažovateľa v odvolaní, že nezopakoval a nedoplnil dokazovanie, i keď to bolo potrebné, a že nezohľadnil verejný záujem a s tým súvisiacu potrebu nariadiť pojednávanie.

Podstatnú časť sťažnosti však tvorí námietka arbitrárnosti a nezákonnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý odmietol dovolanie sťažovateľa bez toho, aby sa zaoberal prípustnosťou a dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a to i napriek tomu, že sťažovateľ ako dovolací dôvod primárne uviedol rozpor napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj okresného súdu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Sťažovateľ nesúhlasí s rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý nepripúšťa súbežné uplatnenie viacerých dôvodov prípustnosti dovolania a ktorý pri uplatnení viacerých dovolacích dôvodov prihliada na dôvod uvedený v Civilnom sporovom poriadku v prednejšom poradí ako na ten, ktorý ako najzávažnejší uvedie dovolateľ.

Ako pochybenie zo strany najvyššieho súdu vníma sťažovateľ aj nesprávne posúdenie neexistencie dôvodu podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP aj tým, že najvyšší súd nereagoval na argumentáciu sťažovateľa, že ani okresný súd, ani krajský súd neprihliadli na nepreukázanie zachovania lehoty na podanie návrhu na obnovu konania zo strany odporkyne.

3. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie označených práv (bod 1) napadnutými uzneseniami okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu, tieto napadnuté uznesenia zrušil, vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia na účet jeho právneho zástupcu.

4. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrila predsedníčka krajského súdu, ako aj predsedníčka najvyššieho súdu. V liste sp. zn. Spr/6/2018 z 31. januára 2018 predsedníčka krajského súdu v podstatnom uviedla:

«1. Sťažovateľ argumentuje, že vydaním platobného rozkazu okresný súd osvedčil splnenie všetkých podmienok na jeho vydanie a že zmluva neobsahuje žiadne neprijateľné podmienky.

2. Tento záver považujeme za vecne nesprávny, a ako uvádzam nižšie, podstatne sa mení právna pozícia sťažovateľa vo svetle rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-49/14. Sťažovateľ nerozlišuje platobný rozkaz, ktorým sa priznalo plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky (zmluvnej pokuty), a teda v rozpore s § 172 odsek 9 Občianskeho súdneho poriadku. Zastávame názor, že takýto platobný rozkaz, po rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-49/14, v exekučnom konaní nie je materiálne vykonateľný v časti na plnenie z neprijateľnej zmluvnej pokuty. A naopak, pri adekvátnom výklade práve obnova konania predstavuje účinný (efektívny) prostriedok ochrany pri napĺňaní cieľa článku 6 odsek I, článku 7 odsek 1 Smernice 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

3. Dotknutý platobný rozkaz s účinkami rozsudku vydal administratívny zamestnanec súdu, nie sudca, a to v období existencie registrov „Ro“, na plnenie z neprijateľnej zmluvnej pokuty (poznámenáva sa tiež, že doložené zmluvné podmienky boli predložené

sťažovateľom v nečitateľnej verzii). Zmluvná pokuta bola opakovane predmetom rozhodovania súdov SR vrátane tunajšieho súdu (porovn. rozsudky vo veciach 16Co/32/2012, 16Co/31/2012). Z hľadiska účinkov zákazu používania neprijateľnej zmluvnej podmienky by nemali vyvstať pochybnosti, že v demokratickej spoločnosti neprijateľnú zmluvnú podmienku je dodávateľ povinný prestať používať bez ohľadu na to, či má vlastnosť judikovanej pohľadávky alebo nie. Iba takýto výklad považujeme za súladný s naplnením cieľa poskytovať ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami vždy za každých okolností. Judikované plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky nerobí nečestnú zmluvnú podmienku čestnou. V prípade existencie pochybnosti aj v tomto smere nemožno vylúčiť, že v prípade zrušenia sťažnosťou napadnutého rozhodnutia tunajšieho súdu, sa stane predmetom prejudiciálneho konania výklad príslušných ustanovení Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v spojení s článkom 38 a 47 Charty základných práv Európskej únie, či priznanie plnenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky je podstatným dôvodom na prelomenie účinkov materiálnej právoplatnosti súdneho rozhodnutia. Rovnako sú nevýznamné aj časové súvislosti vyplývajúce z právoplatných rozsudkov, ktorými sa dospelo k záveru o neprijateľnosti zmluvnej pokuty (nečestná podmienka sa nestáva nečestnou až judikovaním súdu, ale tým, že spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech slabšieho, § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

4. S vyššie uvedeným názorom súvisí práve návrh na predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie k výkladu rozsudku Súdného dvora Európskej únie vo veci C-49/14 na otázku:

„Či rozsudok Súdného dvora Európskej únie vo veci C-49/14 možno vykladať aj tak, že dopadá aj na právnu úpravu akou je slovenská právna úprava skráteného konania, ktorá síce umožňuje v skrátenom konaní nevydať platobný rozkaz v prípade neprijateľných zmluvných podmienok, ale na druhej strane umožňuje vydávať platobné rozkazy s účinkami rozsudkov aj administratívnym zamestnancom súdu bez vykonania dokazovania, bez pojednávania, bez posúdenia veci sudcom, v tzv. registri „Ro“.

5. Argumentácia sťažovateľa o údajnej arbitrárnosti uznesenia Okresného súdu Svidník vo veci 8C/133/2014 je neakceptovateľná, pretože súd prvej inštancie sa vyrovnal so všetkými argumentmi vrátane včasnosti podania návrhu. Právo na súdnu ochranu nie je

porušené bez ďalšieho tým, že sa nerozhodne podľa predstáv sťažovateľa. V konečnom dôsledku sťažovateľ bude mať možnosť svoje právo na plnenie na základe obnovenej možnosti dokazovania plne novo využiť. Naopak, je to sťažovateľ, ktorý zvolil neverejný proces a ktorý skončil rozhodnutím len administratívneho zamestnanca súdu s nežiaducimi účinkami z hľadiska kvality verejného života. Argumenty sťažovateľa ako napríklad „právoplatne priznané“, „nevysporiadal sa s argumentmi“, „neobsahuje žiadne neprijateľné podmienky“, nemajú relevanciu.

6. Krajský súd v Prešove nemá výhrady k sťažnosti v časti II. o právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky. Navrhujeme však prehodnotenie sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej a navrhujeme ju odmietnuť.

7. Sťažovateľ sa dopúšťa recidívy v používaní neprijateľnej zmluvnej podmienky a namiesto sebareflexie očakáva na svoju ochranu opatrenie Ústavného súdu SR s argumentáciou, že sa porušil princíp právneho štátu, právo na súdnu ochranu, právo na spravodlivý proces, princíp rovnosti sporových strán. V nezanedbateľnej časti je odôvodnenie sťažnosti k jednotlivým princípom súhrnom teórie, odkazov na judikatúru a nemožno sa zbaviť pocitu, že sa synergickým spôsobom pokúša vyvolať dojem extrémnej nezákonnosti zo strany napadnutých rozhodnutí.»

V ďalšom krajský súd poukazuje na to, že obnova konania predstavuje účinný prostriedok ochrany a ak je naplnený dôvod obnovy konania (rozpor platobného rozkazu s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie), má mať prednosť pred opatrením exekučného súdu, ktorý by nemal v časti neprijateľnej zmluvnej pokuty problematický exekučný titul vykonať. Krajský súd sa nestotožňuje s názorom sťažovateľa, že na podmienky obnovy konania má dopadať reštriktívny výklad procesných ustanovení o obnove konania. Podľa názoru krajského súdu z textu zákona jasne vyplýva dôvod obnovy konania a postačuje gramatický výklad na prijatie záveru, že platobný rozkaz vydaný vyšším súdnym úradníkom bez vykonania dokazovania, pojednávania na plnenie z nečestnej pokuty proti spotrebiteľovi nezastúpenému v konaní advokátom odporuje početnej judikatúre Súdneho dvora Európskej únie. Krajský súd uvádza, že v namietanom konaní bol jednou zo strán sporu spotrebiteľ, ktorému je všeobecný súd z úradnej moci povinný poskytnúť zvýšenú procesnú ochranu. V súvislosti s námietkou sťažovateľa týkajúcou sa včasnosti podania návrhu na obnovu konania krajský súd uviedol, že *„Súdy vysvetlili, prečo bolo logicky akceptovateľné*

zohľadniť návrh na obnovu konania a aplikačná prax plne podporuje závery súdov, pretože vôbec nie je ojedinelé, že spotrebiteľ sa mobilizuje až v čase exekučného konania...

Akékoľvek výkladové metódy a obsah spisu neumožňujú prijať iný záver ako ten, že sťažovateľ je v stave dôkaznej núdze. Od žalovanej nemožno vyžadovať preukázanie toho, čo tvrdí, že sa nestalo (že sa dozvedela už skôr o dôvode obnovy konania v jej konkrétnej veci). Na druhej strane sťažovateľ neprodukoval ani len indície, ktoré by umožňovali prijať záver o pochybnostiach, že sa žalovaná dozvedela o dôvode na obnovu konania v jej právnej veci tak, ako odprezentovala v konaní vo veci obnovy konania.

13. Obnova konania spadá do účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, ktorý umožňoval rozhodnúť bez nariadenia pojednávania len na základe písomného návrhu (návrh na obnovu konania podaný 09.12.2014). Vtedy platná právna úprava regulovala proces obnovy konania uzneseniami a bez pojednávania, a to až do právoplatného skončenia veci. Z hľadiska princípu právnej istoty sťažovateľ bol účastníkom konania o obnovu procesu ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, súd prvej inštancie rozhodoval podľa pravidiel Občianskeho súdneho poriadku, sťažovateľ podal odvolanie 16.11.2015, teda v čase účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Zdá sa, že keby bol rozhodol odvolací súd do 01.07.2016, tak by sťažovateľ stratil akúkoľvek možnosť poukazovať na ustanovenia Civilného sporového poriadku. Právo by však nemalo byť o tom, že subjektívne práva sú závislé len od toho, kedy súd rozhodne. Sťažovateľ dobre musel vedieť, že na jeho proces dopadá Občiansky súdny poriadok aj pred odvolacím súdom, a že sa tak môže rozhodnúť uznesením a bez pojednávania (§ 232 odsek 2 a § 234 odsek 1 Občianskeho súdneho poriadku)...

16. K argumentácii sťažovateľa, že odvolací súd mal zopakovať alebo doplniť dokazovanie uvádzame, že na takýto procesný postup nebol zákonný dôvod. Odvolací súd sa stotožnil s presvedčivým odôvodnením súdu prvej inštancie a nijako sa v odvolacom konaní nezmenili skutkové okolnosti prípadu. Sťažovateľ v odvolaní mal možnosť využiť dôvody nesúhlasu s rozhodnutím súdu prvej inštancie, o ktorých následne rozhoduje odvolací súd. V odvolacom konaní k žiadnemu prekvapivému rozhodnutiu, či už zo skutkového alebo právneho hľadiska, nedošlo. Nestotožňujeme sa ani s povinnosťou nariadenia pojednávania v rámci procesu o obnovu konania z dôvodu verejného záujmu. Sťažovateľ bude mať možnosť na verejnom pojednávaní obhajovať svoju pohľadávku po povolení obnovy

konania, a pokiaľ ide o verejný záujem v rámci obnovy konania, tu boli dôležité procesné predpoklady povolenia obnovy konania a dovoľíme si zopakovať, že postačuje gramatický výklad § 228 odsek 1 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku na povolenie obnovy konania v dotknutej veci. Nesúhlasíme s tým, že súd nevykonal dokazovanie rozhodnutiami. Ak súd prvej inštancie nemusel nariadiť pojednávanie, mohol sa zaoberať relevantnými rozhodnutiami aj bez pojednávania a bez verejného oboznamovania. V konečnom dôsledku sťažovateľovi musia byť tieto rozhodnutia známe a v odvolacom konaní mohol s nimi polemizovať. Nič vecné neuviedol.

17. Zásadne nesúhlasíme s tvrdením o absurdných dôsledkoch povolenia obnovy konania. Naopak, aplikačná prax považuje procesy o obnove konania za výnimočné, v rámci praxe tunajšieho súdu ide o sporadické veci, no za najdôležitejšie považujeme, na rozdiel od sťažovateľa, že sa Slovenská republika vyhne akémukoľvek podozreniu z porušenia úniijného práva (porušenia článku 6 odsek 1 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských v zmluvách), ktoré Súdny dvor Európskej únie, napriek tomu, že ide o smernicu, odporučil členským štátom považovať za normy z hľadiska právnej sily na úrovni kogentnej normy vnútroštátneho práva.“

Krajský súd nesúhlasí ani s argumentom sťažovateľa týkajúcim sa nepreskúmateľnosti namietaného rozhodnutia a v tejto súvislosti uviedol: „Tunajší súd poukázal na dôvod povolenia obnovy konania, ktorý spočíva v pochybnosti o kvalite spotrebiteľskej zmluvy, na základe ktorej bol nárok žalobcu uplatnený, a ktorú súd z úradnej moci nepodrobil súdnej kontrole neprijateľnosti zmluvných podmienok pri posudzovaní žalobcom uplatneného nároku, čím došlo k vydaniu platobného rozkazu v rozpore s vnútroštátnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa, komunitárnym právom a ustálenou judikatúrou SD EÚ. Súd po ustálení, že žaloba na obnovu konania bola podaná v lehote 3 mesiacov od toho času, keď sa žalovaná dozvedela o dôvode obnovy uviedol dôvody, pre ktoré sa obnova konania vedeného na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 2Ro/26/2010 povolila. S dovoľením zastávam názor, že je problematické konštatovať, že by písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahovalo zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu.“

S poukazom na uvedené dôvody krajský súd navrhuje sťažnosti nevyhovieť.

V doplnení svojho vyjadrenia z 15. marca 2018 krajský súd poukázal na písomné pripomienky Európskej komisie z 22. novembra 2017 vo veci C-488/17, ktorá vyjadrila pochybnosti o súladnosti konania o vydanie platobného rozkazu s princípom efektivity únijskeho práva.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd vo svojom stanovisku č. KP 3/2018-1 z 22. januára 2018, ktorý v podstatnom uviedol:

«4. Rekodifikácia zmenila koncepciu dovolania, ale úspešnosť dovolania je aj naďalej vymedzená kombinovane. Dovolanie musí spĺňať podmienky prípustnosti, zároveň musí byť daný jeden z dovolacích dôvodov. Na rozdiel od odvolania podmienky prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 CSP (predtým § 237 OSP) sú nielen dôvodmi (podmienkami) prípustnosti, ale aj jedným z dovolacích dôvodov podľa § 431 CSP (predtým § 241 ods. 2 písm. a) OSP). Rovnaký postup posudzovania dovolania, t. j. najskôr prípustnosť, až následne dôvody dovolania, existoval aj za predchádzajúcej právnej úpravy. Nová právna úprava na tejto koncepcii teda nič nezmenila. Aj predchádzajúca právna úprava pripúšťala prípustnosť dovolania z dôvodov zmätočnosti, ako aj z iných dôvodov. Rovnako, ak dovolací súd zistil existenciu vady zmätočnosti, rozhodnutie zrušil a nesprávnym právnym posúdením sa už nezaoberal. Zásadná koncepcná zmena sa preto netýka problému kumulatívneho uplatnenie oboch dovolacích dôvodov, a preto tento dôvod nesvedčí vylúčeniu kumulácie.

4.2. Ustanovenie § 428 CSP uvádza náležitosti dovolania, ale vymedzenie podmienok prípustnosti nie je náležitosťou dovolania. Pri dôvodoch zmätočnosti, t. j. podmienkach prípustnosti podľa § 420 CSP ich dovolateľ uvádza v rámci dovolacích dôvodov, keďže sú totožné s podmienkami prípustnosti (§ 420 a § 431 CSP). Okrem toho súd je síce dôvodmi dovolania viazaný (§ 440 CSP), ale aj v dovolacom konaní platí, že súd musí skúmať ex officio podmienky konania, dovolacieho (§ 438 v spojení s § 161, t. j. väčšinu väd zmätočnosti). Súd je viazaný iba dôvodmi dovolania, nie je však viazaný vymedzením prípustnosti dovolania (pokiaľ to dovolania nad rámec zákonných požiadaviek obsahuje). Len súd je oprávnený skúmať prípustnosť dovolania. Rámec prípustnosti dovolania tak určuje § 419 CSP, a následne § 420 až 423 CSP. Zákon stanovuje, proti ktorým rozhodnutiam je dovolanie

prípustné, dovolací súd nemôže také dovolanie odmietnuť len preto, že dovolateľ prípustnosť odvodzuje z oboch v zákone vymedzených dôvodov.

4.2.1. Ustanovenie § 241 OSP týkajúce sa zastúpenia dovolateľa advokátom bolo nahradené § 428 a § 429 CSP. Najpodstatnejšia zmena však spočíva v tom, že dovolanie musí byť spísané advokátom. Dôvodom boli problémy súvisiace s postupom dovolacieho súdu v prípade, ak strana podala dovolanie bez zastúpenia advokátom. Strana musela byť poučená a vyzvaná na odstránenie tejto vady, konanie sa zbytočne predlžovalo. Jednoznačne však zmena nesúvisela (a ani znenie zákona tomu nenasvedčuje) s povinnosťou dovolateľa už vo fáze písania dovolania zvoliť jeden z dôvodov prípustnosti.

4.3. Veľký senát ako tretí dôvod svojho rozhodnutia uviedol princíp hospodárnosti dovolacieho konania. Aj tento dôvod (tak ako predošlé dva) predstavuje v konečnom dôsledku porušenie práva na súdnu ochranu.

4.3.1. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkoľvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva. (DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava: C.H. Beck, 2015, s. 855.)

4.3.2. ESLP vo viacerých rozhodnutiach zaoberal právom na prístup k súdu. Napr. vo veci Rozsudok ESLP vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58. Uvádza „Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, no iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné.“

4.3.3. Proti právnemu formalizmu, presadzujúc súčasne myšlienku materiálnej ochrany strany sporu sa stavia aj Ústavný súd Slovenskej republiky : „Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá

ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie (§ 3 OSP). Prlišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV ÚS 1/02 z 26.9.2002).»

Z týchto dôvodov zaujal najvyšší súd názor, že sťažovateľom označené práva boli napadnutým uznesením najvyššieho súdu porušené.

6. K vyjadreniam krajského súdu a najvyššieho súdu zaujal stanovisko sťažovateľ, ktorý v podaní zo 16. marca 2018 uviedol, že k vyjadreniu najvyššieho súdu nemá pripomienky a považuje ho za správne.

Vyjadrenie krajského súdu považuje sťažovateľ za účelové a arbitrárne. Sťažovateľ krajskému súdu predovšetkým vytýka, že tento bezdôvodne spochybňuje konanie súdu prvej inštancie pri vydávaní platobného rozkazu, keď nesprávne automaticky a bez dôkazu predpokladá, že súd prvej inštancie porušil povinnosť skúmať neprijateľné zmluvné podmienky. Podľa sťažovateľa „*Krajský súd sa vo Vyjadrení KS nezaoberá otázkami ne/splnenia podmienok na povolenie obnovy konania, ale permanentne tvrdí a poukazuje na neprijateľnosť zmluvnej podmienky, hoci túto je dôvodné skúmať až v rámci obnoveného konania, nie v jeho prvotnom štádiu (iudicium rescindens) v ktorom má súd skúmať len či je obnova procesné prípustná a či existujú dôvody, ktoré na jej pripustenie stanovuje zákon.*“.

V súvislosti s argumentáciou o včasnosti podania návrhu na obnovu konania sťažovateľ poukazuje na čl. 297 ods. 1 tretiu vetu Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Podľa sťažovateľa sa krajský súd vo svojom vyjadrení „*nezaoberá ani naplnením podmienok podľa § 228 ods. 1 písm. a) a e) OSP, resp. ich vyvrátením sťažovateľom, ktoré je zrejmé už z podrobného vyjadrenia sťažovateľa k žalobe zo dňa 14.01.2015, v ktorom zároveň zdôvodňuje a poukazuje, že k návrhu podľa § 228 ods. 1 písm. a) OSP sa možno iba domnievať, že tento dôvod má byť preukázaný rozhodnutiami súdov uvádzanými žalovanou, vydaných v iných právnych veciach, vecne ani personálne nesúvisiacich s týmto konaním,*

a k dôvodom na povolenie obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. e) OSP podrobne uvádza prečo ani jedno z rozhodnutí, ktorými dôvodí návrh nie je relevantným dôvodom na povolenie obnovy konania“. V ďalšom obsahu stanoviska sa sťažovateľ argumentačne zaoberá dôvodmi, prečo nie je možné uznať odkazy na rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie uvedené v návrhu na obnovu konania a v napadnutom uznesení krajského súdu za dôvody obnovy podľa § 228 ods. 1 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku. V závere sťažovateľ uvádza, že krajský súd nepreukázal rozpor platobného rozkazu so žiadnym rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie, rozpor medzi rozsudkami Súdneho dvora Európskej únie nie je pre preukázanie existencie dôvodu obnovy konania podľa § 228 ods. 1 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku relevantný, a preto existencia žiadneho dôvodu na obnovu nie je preukázaná.

7. Krajský súd (vo svojom vyjadrení z 15. marca 2018, pozn.) a najvyšší súd (vo svojom vyjadrení z 22. januára 2018) súhlasili s upustením od ústneho pojednávania. Podobne sa vyjadril aj sťažovateľ, ktorý vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo svojom vyjadrení zo 16. marca 2018.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným

rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

9. Predmetom sťažnosti sú tvrdenia sťažovateľa (uvedené v bode 2), že postupom krajského súdu a jeho namietaným uznesením a postupom najvyššieho súdu a jeho namietaným uznesením boli porušené jeho základné práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní, vychádzajúc z písomných podaní účastníkov a predloženého spisu okresného súdu sp. zn. sp. zn. 8 C 133/2014, preskúmal všetky námietky a dôvody sťažovateľa a zistil, že jeho sťažnosť je čiastočne dôvodná.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa čl. 47 ods. 2 ústavy rovní. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy

o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

14. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

15. Ak súd alebo iný orgán koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu alebo inú právnu ochranu. Právo na súdnu a inú právnu ochranu poskytuje ústava každému právu, ktoré je v právnom poriadku Slovenskej republiky upravené a ktorého sa zákonom ustanoveným postupom možno domáhať na súdnom alebo inom orgáne Slovenskej republiky. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov. Každé konanie súdu alebo iného orgánu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu alebo inú právnu ochranu (I. ÚS 26/94).

16. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

17. Námietka sťažovateľa týkajúca sa ním tvrdeného porušenia označených práv (bod 1) napadnutým uznesením najvyššieho súdu je založená na argumente, že ak najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľa bez toho, aby sa zaoberal prípustnosťou a dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a to i napriek tomu, že sťažovateľ ako dovolací dôvod primárne uviedol rozpor napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj okresného súdu s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, je takéto rozhodnutie arbitrárne a nezákonné.

18. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

19. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne

závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

20. Z tohto hľadiska pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol:

„8. V danom prípade žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a zároveň aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

9. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP, ako aj v zmysle § 421 CSP.

10. Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorého právny názor je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP), v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. I VCdo 2/2017 dospel k záveru, že kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a/ až f/ CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

11. Najvyšší súd, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobkyne len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou jej dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).“

21. V kontexte sťažostnej argumentácie sťažovateľa je predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa ustanovenia § 420 CSP, ako aj § 421 CSP,

dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

22. K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. Plz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

Ústavný súd v odôvodnení predmetného uznesenia okrem iného uviedol:

«16. Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

17. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola de facto rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

18. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom de lege ferenda.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

20. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

21. Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok

minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) CSP], za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

22. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkolvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva (Drgonec, J., Ústava Slovenskej republiky. Bratislava: C.H. Beck, 2015, s. 855).

„Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017).

„Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35 – 36).

Existencia práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava: EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011. s. 10).

„Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské

práva vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

23. Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu denegatio iustitiae.»

23. Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje.

Z tohto dôvodu ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovateľ v podanom dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a najvyšší sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 ods. 1 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

24. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku tohto nálezu]. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

25. V súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy ústavný súd uvádza, že v texte sťažnosti sťažovateľ neuviedol žiadnu sťažnostnú argumentáciu, ktorá by svedčila o tom, akým spôsobom/konaním malo dôjsť k porušeniu označeného práva sťažovateľa. Keďže v tomto smere sťažovateľ svoju sťažnosť neodôvodnil a ústavný súd nezistil existenciu priamej príčinnej súvislosti medzi označeným základným právom a namietaným konaním a rozhodnutím najvyššieho súdu, s ohľadom na uvedené ústavný súd sťažnosti v časti

namietajúcej porušenie čl. 47 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

26. Vecným zaobraním sa sťažnosťou vo vzťahu k namietanému postupu a uzneseniu krajského súdu ústavnému súdu bráni princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 in fine ústavy, a preto rešpektujúc zásadu vlastného sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011), ústavný nepovažoval za potrebné zaoberať sa postupom a namietaným uznesením krajského súdu, ktoré budú predmetom posúdenia zo strany najvyššieho súdu po vrátení veci na ďalšie konanie. Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia týchto práv v rámci sústavy všeobecných súdov (obdobne pozri napr. IV. ÚS 128/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd sťažnosti vo zvyšnej časti nevyhovelo (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

27. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ si uplatnil trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia v celkovej výške 104,88 € za dva úkony právnej služby vrátane 20 % DPH (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti).

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v požadovanej sume, pretože bola nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (bod 3 výroku tohto nálezu), čiže neodporovala tejto vyhláške.

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. mája 2018